

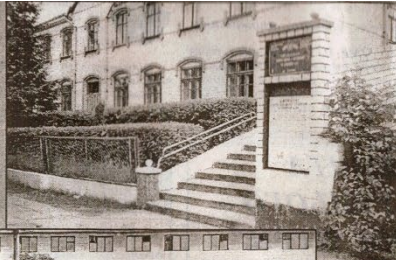
Школа Хлібодарів

Витоки професійно-технічної освіти на Сарненщині

На Сарненщині історія професійно-технічної освіти розпочалася з відкриттям залізничної станції Сарни в 1885 році. Спочатку це була невеличка станція, майже полустанок, а потім, коли спорудили локомотивне депо (із поворотним кругом), в якому почали ремонтувати паровози, відкрилися майстерні та інші допоміжні служби – виникла потреба готувати необхідні кадри: стрілочників, оглядачів вагонів, складачів поїздів, слюсарів, токарів, ковалів, столярів тощо. Тому в 1902 році й почало працювати Сарненське двокласне залізничне училище.

Не тільки залізничному транспорту, а й сільському господарству потрібні були кваліфіковані працівники. Отже в 1903 році відкрили Сарненське двокласне сільськогосподарське училище, в якому працювало 7 учителів і навчалось 353 учні: 210 хлопців і 143 дівчини (ці дані зафіксовані в "Пам'ятній книжці дирекції народних училищ Волинської губернії").

Необхідність у кваліфікованих робітниках і спеціалістах для господарства підтверджується тим фактом, що і за часів Російської імперії, Польщі та радянської влади на території Рівненщини, у тому числі й Сарненщині, завжди функціонувала система професійно-технічної освіти: при царизмі в Сарнах діяли два професійно-технічних училища – залізничне та сільськогосподарське; за часів Польщі – школа рільнича (рільничка); за часів радянської влади – теж сільськогосподарське та залізничне училища; у наш незалежний для України час – сільськогосподарське професійно-технічне училище № 21 та вище професійне училище № 22.

вечора учні працювали в господарстві школи, а ввечері при газових лампах по дві години вивчали в класі рільництво, рослинництво, городництво, тваринництво, переробку молочних продуктів, овочів, олійних культур тощо.

Учні рільничої школи виконували цілу низку сільськогосподарських робіт: заготівля й вивезення органічних добрив, а також дров для опалення, сібса зернових, садіння овочів і ягідників, прополювання овочевих культур і льону, заготівля сіна й силосу, збирання врожаю, скиртування соломи...

Це була трирічна дійсно трудова школа. Навчально-виробничою базою її було: двоповерховий навчально-побутовий корпус, складські приміщення, холодильне господарство, тваринницькі ферми, молокопереробний пункт, набір сільськогосподарських машин для кінної тяги... Школа також мала 350 гектарів в рільничої землі, з розрахунку по 10

причепних комбайнів. Значно збільшилася кількість різноманітного сільськогосподарського інструментарію (плуги, сіялки, борони і т.п.). У 1985 році тут мали тракторів різних марок 31, комбайнів зернових - 9, автомобілів - 19, машин для збирання технічних культур - 10, іншу техніку.

В історію професійно-технічної освіти України сучасне Сарненське ПТУ-21 увійшло не зміною назви й нумерацією, а своєю суттю, важливою роллю в підготовці кадрів для сільського господарства. Що-перше, воно одне з найстаріших сільськогосподарських училищ і не тільки на Рівненщині (перше земське сільськогосподарське училище в трирічний строк навчання було відкрито в Херсоні у 1874 році й перша на Рівненщині Городецька сільськогосподарська школа заснована в 1919). По-друге, училище першим у Рівненській області в 1969 році перейшло в категорію середніх профтехучилищ. По-третє, як заклад зі стін якого вийшло 8 Героїв Соціалістичної Праці. За весь період функціонування ПТУ-21 підготовлено майже 36 тисяч спеціалістів народного господарства. З 1959 року й по наш час воно також готує водіїв для Збройних сил України. Цей фах

спеціаліст оператор електронно-обчислювальних машин. Це був би стрімкий крок училища стосовно ринку праці, бо в наш час ці працівники користуються особливим попитом.

Навчання та виховання учнів здійснюють 53 педагоги, у т.ч. 20 учителів і викладачів, 24 майстри виробничого навчання, 2 вихователі і 3 керівники гуртків.

Згідно з рішенням Рівненської обласної ради народних депутатів від 23 квітня 1991 року № 69 на досвід солідної частини навчально-виробничої бази училища було відкрито Сарненське педагогічне училище (нині коледж). Для його функціонування передали навчальний корпус на 600 навчальних місць, актовий зал, ідально, спортзал, стрілецький тир, два триповерхових гуртожитки на 200 спальних місць кожний.

Щоб продовжити, як кажуть, свою життєдіяльність, училище розпочало будівництво лабораторно-побутового корпусу загальною площею 3184 квадратних метрів із складськими приміщеннями площею 109 квадратних метрів. Після завершення укладання фундаментів і стін державне фінансування припинило. Власними силами зробили покрівлю лабораторно-побутового корпусу, що на даний час не менш як на 70 відсотків.

Тепер у Сарненському ПТУ-21 навчається 406 учнів: трактористи-машиністи, слюсари з ремонту автомобілів, сільськогосподарських машин і устаткування, електромонтери з ремонту та обслуговування електроустаткування. Усі вони також опановують спеціальність водія автомобіля. Крім того, прийнято 50 чоловік з підготовки водіїв автомобілів для Збройних сил України. На 2002-2003 навчальний рік планують набрати групу учнів за

спеціаліст оператор електронно-обчислювальних машин. Це був би стрімкий крок училища стосовно ринку праці, бо в наш час ці працівники користуються особливим попитом.

орендує поки що в Сарненському педагогічному коледжі.

Навчальне господарство навчального закладу розташоване на 334 гектарах (284 га власних і 50 га орендованих у Сарненській науково-дослідній станції). В основному вирощують картоплю, жито, овес, ячмінь.

Учні ПТУ № 21, починаючи з 1973 року, не раз завоювали призові місця на республіканських і обласних конкурсах кращого за професією. З 1973-го по 1978-ий команди училища посідали призові місця, а в 1973 і 1977 роках – перші.

У 1974 році на базі Сарненського профтехучилища проводився III республіканський конкурс на кращого пугатаря (орача). Механізатори-учні Анатолій Полдз і Марія Романчук посіли перше пугатарів 3 і 4 місця. На II республіканському конкурсі (1983 року) професійної майстерності молодих електромонтерів сільської електрифікації та зв'язу перше місце здобув учень Юрій Пригасарський.

За 10 років спортсменами-учнями Сарненського ПТУ-21 завоювали 42 призові кубки. Багатоборці були переможцями в обласній і республіканській спартакіадах сільськогосподарських професійно-технічних училищ у 1981 році. Деякі випускники закладу стали видатними спортсменами України. Серед них – гравець футболної команди міста Рівне, майстер спорту Григорій Шалама, чемпіон України, майстер спорту Петро Коток, майстер спорту по боротьбі з самбо Юрій Ізотов, майстер спорту з легкої атлетики Сергій Опалько та інші.

Дозволяє те відношення учнів до своєї професії. До послуг вихованців – училищна бібліотека з читальним залом, побутові кімнати, гуртки художньої самодіяльності...

Для нормального функціонування училища необхідно завершення будівництва лабораторно-побутового корпусу. Тоді матимуть власні ідально, актовий і спортивний зали, стрілецький тир тощо.

Навчальне господарство необхідно забезпечити хоча б 500 гектарами землі (у середньому по 10 га на одного учня). Поки що мають лише 284 гектари. Не вистачає до нормальної потреби стачає до нормальної потреби багатьох видів техніки, зокрема 4-х автомобілів, 4-х тракторів, 4-х верстатів, 2-х зернозбиральних агрегатів, а також 14-ти одиниць технічних засобів навчання.

Хронічно не вистачає навчальної літератури як із загальноосвітніх, так і спеціальних дисциплін. Потреба училища (особливо в літературі із спеціальних дисциплін) задоволена лише на 50-60 відсотків. У 2001 році разом з Мірогородським аграрним коледжем створено навчальний комплекс "Агротехнічна освіта". На жаль, справа знову вперлася в нестачу коштів для конкретного здійснення цієї цікавої та корисної справи. Але у закладі вірять і роблять все можливе, аби цей задух втілювати в життя.

Матеріал і фото підготував Володимир ЛІСНИЧУК, журналіст.

Від школи рільничої – до сільськогосподарського училища

За часів Польщі в Сарнах діяла школа рільнича (рільничка), що впродовж трьох років готувала агрономів для роботи в поміщицьких садибах-маєтках, фільварках (господарств). Функціонувала вона в період 1936-1939 років.

Один із випускників цієї школи Іван Володимирович Кузьмінський залишив свої спогади про неї. Навчання в школі було платним – сто злотих за місяць, а це на ті часи майже вартість однієї корови. Тому навчатися могли лише діти заможних людей, причому приймали до неї лише поляків. Навчальний процес відбувався за таким розпорядком: з шостої години ранку й до шостої

розрахунку по 10 гектарів на кожного учня, 375 гектарів пасовиці і сінокося, теж з розрахунку по 11 гектарів на учня.

Школа рільнича здійснювала лише один випуск 35-ти агрономів у 1939 році тому, що 17 вересня 1939 року Західна Україна відійшла до складу на той час Радянської України.

На базі польської школи рільничої в 1944 році заснували Сарненську професійну школу механізації сільського господарства з підготовки кадрів для села. Наприкінці 1947-го вона мала лише 2 ходових трактори (ХТЗ-НАТІ і У-2), один трактор для практичних занять, одну автомашину ГАЗ-АА й один несправний автомобіль "Додж". А вже в 1956-му тут було 10 тракторів різних марок, 5 самохідних і 2

у його стінах одержало 6820 чоловік.

Окрім Героїв Соціалістичної Праці, майже 300 випускників училища нагороджені урядовими нагородами.

Сучасність Сарненського ПТУ-21

У 90-х роках контингент учнів становив більше 800 чоловік. Училище продовжувало підготовку фахівців для сільського господарства, а також водіїв для Збройних сил України.

Сьогодні до послуг учнів – 17 навчальних кабінетів для теоретичного навчання, 6 лабораторій, 5 майстерень, навчальний полігон, на якому 28 тракторів різних марок, 4 зернових комбайнів, 12 автомобілів, інша необхідна сільськогосподарська техніка, навчальний полігон, авто- і трактородром і т.ін.

Має училище гуртожиток на 240 спальних місць, бібліотеку з фондом у 20 тисяч екземплярів, свій власний музей "Історія краю й училища", спортивну площадку тощо. Актовий зал, закритий спортивний зал, ідально, стрілецький тир ПТУ

